

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ: POLITIKAI ROVATVEZETŐ:
BENEDEK JÁNOS. DR. BOROSS LAJOS.
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:
SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Debreczen, Főtér 42. szám. Lamprecht palota,
első emelet, az udvarban.

Felhívás

a debreczeni függetlenségi és 48-as párt képviselő választó polgáraihoz.

A nagy nemzeti küzdelem még nem zajlott le. Szívünkben még él a remény, hogy szeretett hazánk állami önállóságát és függetlenségét, törvényes uton és alkotmányos eszközökkel vissza szerezzük. A magyar még nem győzte le a magyart s óhajtuk, hogy ne is győzze le, csak világosítsa fel és győzze meg, hogy az a közjogi alap, melyet az 1867. XII. tcz. létesített, nem „a nemzeti jogok kiaknázatlan kincsébánya”: hanem annak az államjogi kapcsolatnak a megteremtője, mely minden bajaink kutforrása.

Most, mikor pártunknak 35 éven át tartott küzdelme folytán az a közjogi alap megrendült és annak az államjogi kapcsolatnak minden eresztéke recseg és ropog: városunkban is nem csak a hatalom birtokában levő párt tagjai próbálkoznak újból szervezkedni: hanem egy szétküldött „Felhívás” aláírói „Új párt tábortáborhelyeivé óhajtják tenni Debreczen választó kerületeit is” s — állításuk szerint — vezérüknek országos visszhangot keltett szó-

zata alapján kéri, hogy sorakozzunk zászlójuk alá.

Ti, a debreczeni függetlenségi és 48-as pártnak küzdelmekben kipróbált, megedzett és elvű tagjai! olvastatok már ama „Felhívás”-nál hangzatosabbat és hallottatok már azon vezér szózatánál csalogatóbbat is. De szíveitekben visszhangra csak ezen valódi Szózat talált: „Hazádnak rendületlenül légy híve, óh magyar!”

Ti, mint a magyar hazának rendületlen hívei, nem az osztrák-magyar monarchiának, hanem az önálló és független magyar hazának akartok szabad és boldog polgárai lenni! Ne hallgassatok tehát se régi, se keletkező pártok csalogató szavára, sorakozzatok pártunk zászlaja körül, hogyha táborhelyekké tételnének Debreczen város választó kerületei, azon tábor helyeken pártunk zászlója lengjen győzedelmesen!

A bolondmalom.

— január 28.

Már megint harmadszor csöngetnek, nem is csöngetnek, hanem kongatnak. A félhivatalos színű újságok a politika nagy hete címet

és rangot adják ennek a hétnek, a mely ime reánk virradt. Tehát nagyhét lesz, jelentős, súlyos, az Erő ünnepe, vagy valami más ilyesféle, de okvetetlenül olyasmi, a mi még idáig sohase volt. Tisza István gr. is bejelentette már, hogy be fog jelenteni valamit, a mi aztán csakugyan valami lesz.

Szóval: az a bizonyos tizenkét órai vonat megint indulni fog, mert a tizenkettedik óra már megint közeledik. Ez mind igen érdekes és határozottan ünnepies: csak hogy a végzet kegyes kedvezéséből ezeket az ilyen ünnepies érdekességeket egy kicsit már megszoktuk. Csak a jó lsten a megmondhatója, hogy az utóbbi hónapokban már hányszor ütött az a bizonyos tizenkettedik óra és a róla nevezett vonat, a mely olykor, a változatosság kedvéért volt már három órai vonat is, rendszeren el is indul olyankor. Elindult, azután visszajött oda, a honnan elindult. Legfőlegb más — mozdonyvezetővel.

Veszedelemes hihetőséggel kezd tért hódítani ilyen körülmények között az a meggyőződés, hogy ez a sokat emlegetett vonat nem is vonat talán, hanem — ringlispil. Amolyan körhinta, jobb szóval: bolondmalom. Forog egy hatalmas,

Báli alakok.

I. A mártir gardedám.

Fény mellett az árnyék, az ős tavasz mellett a hervadó ős vagy fehér tél a mártir gardedám, kire nézve a legnagyobb báli éjszaka átvirrasztása is egy kínos kötelesség vagy szomorú robot.

Amde a mártir gardedámok is kétfélek. Az első csoport többnyire az anyákból és ritkábban különösen együttérző hölgyrokonokból áll, kiknek merő aggodalom és kétségbeesés az éjszakájuk. Minden tánc előtt rettegnek, hogy: Na, most viszik a leányt! — Más alkalommal pedig az ejti őket kétségbe, hogy talán tuisokat is tánczola a gyerek. Ha üni hagyják a leányt, együtt szenvednek vele s átérzik a mellőztetés minden keserűségét és gyötrő szegényét. Mikor pedig a kis bálozónak nagyon is kijut a tánczából, esendesen sopánkodnak magukban vagy pedig félénken vidámkoznak, hogy: ugyan pihenj, már, meg fog ártani, belebetegszel, menjünk haza! Hanem azért ott maradnak a legutolsó ujrázásig és mikor végre még is hazamennek, hát úgy érzik magukat, mintha valami farasztó, de győzedelmes ütközetből kerültek volna vissza. Különben ők azok, a kik szigorúan ellenőrzik a fagyislt évést, a limonádét melegen hozzadják és hazamenetelkor tomérdek galérba, sálba és kendőbe bonyálják a bálozó leányt.

A második csoport ritkán az anyának, többnyire azonban a nagynénik és más távolabbi hölgyrokonok, esetleg a nagymamák közül kerül ki. Leggyakrabban simára fésült fejű alakok, kiknek ódivatu öltözéke az ős tompa, hervadó színeire emlékeztet. Az első tánczokat még éber figyelemmel kísérik, sőt néha egy pár vidám szót is ejtenek. Az első négyesnél azonban a pillantásuk már málázva, szórakozottan kószál szerteszét és éjjel felé úgy érzik, hogy legszivesebben elaludnának ott ülőhelyükben.

Ejfel után kis ideig még hősiessé erővel küzködnek az álom ellen: de a tartásuk görnyedt, fejük lekonyul, arcuk közönyös, fáradt, unott és szempillájuk minduntalan lecsukódik. Ha ilyenkor hazamennek, már a kocsiiban rákezdik a szundikálást; ha ellenben pirkadásig ott maradnak, akkor lakadtan csuklanak össze, vagy pedig egészen megmerevednek. Mindkét esetben mintául szolgálhatnak az apathikus megadás vagy önfeláldozás szobrához.

II. Az ágilis gardedám.

Lehet mama, nagynéni, vagy más hölgyrokon is, azonban minden esetre élénk kedélyű hölgy, kiből adott alkalommal ugyancsak felszabadul az ifjúkori pajzánosság és elevenség. Öltözéke, lehetőleg divatos, olykor szinte kaczer árnyalattal, feje csinos, arca mosolygó, nyájas és biztató. Már a belépésnél sasszemekkel méri át a terepet s lehetőleg a legjobb helyre, vagy

legalább is annak a közelébe vezeteti magát. Aztán szemügre veszi a társaságot. A többi hölgykísérőt egy rövid áttekintéssel elintézi; a bálozó hölgyeket pedig kicsit huzamosabban szemügre veszi, olyanformán villan át rajtuk a pillantása, mint gladiatoré az ellenfelén, mielőtt összemérné vele az erejét.

Végre pillantása megpihen a tánczosok tömegén. Mialatt magában villámgyorsan osztályoz, csoportosít, kiválaszt, lebíral, föl-mér, összehasonlít és következtet, kifelé csak úgy sugárzik, mosolyog, bicezent, sőt kaczerkodik is. Bátorító tekintetet vet a fiatalokra, hívja, dicséri, buzdítja és simogatja őket a pillantásával. Aztán mozgékony, beszédes és szóval is, mozdulattal és mindenkép eltérbe helyezi a leányt. Apró fondorlatoktól sem riad vissza s hadvezéri ügyességgel vezeti a támadást a tánczosok csoportja ellen.

Mindig tudja, sőt szinte ösztönszerűleg megérzi, mikor lépjen közbe bátorító szóval és mikor vonuljon diszkrét halgatással félre. Ha kell, irányítja a társalgást, vagy hallgatásra int, elmeskedi, tréfál és hizeleg. Rendszeren nem vész kárba a fáradsága, mivel leánya, vagy védence sokat tánczol; de az is megtörténik, hogy 6 maga jobban mulat, mert vannak fiatal emberek, kiknek a tömjénezés mindennél előbbrevaló, még ha hervadt ajakról is szálj feléjük.

kemény tengely körül, egy helyben, nagy harsogás, muzsika-zó mellett: de semmi hasznosat se éről, csak arra jó, hogy az emberek el-kabuljanak, megszedüljenek tőle. Potyognak is letel róla szépen.

Hisze a szaladni szalad ez a masina is, csak hogy úgy szalad, hogy sehova se szalad. Egyszer gyorsabban kering, másszor lassabban kering, olykor meg is áll; de akár áll, akár sebesen fut, akár még sebesebben: egy helyben marad, a mozgása nem haladás. Szakasztott így van ez a mi politikai helyzetünkkel is. Nem lehet azt mondani, hogy semmi se történik, a mikor történik már és történik annyi minden, hogy a fele is bőven sok lett volna bajnak. Ez is mozog: csak nem mozdul, mint a bolondmalom. Mikor lassabban forog, ezt úgy hívják, hogy passiv rezisztencia, mikor neki vadul: ez az erős akció, mikor a szédültől inognak rajta az emberek: ezt válságnak hívják. A közepén pedig ott a tengely az obstrukció törzse, a mely úgy áll a nemzeti aspirációk talajában, hogy — kiszívja belőle legbecesebb erőit nedvét, de azért maga is korhad és podvásodik egyre.

Igy folyik ez immár hónapok hosszú sora óta. Nem mozdulnak se előre, se hátra. Voltak már döntő csaták és döntő békekötések és mégis folyik, még egyre folyik az Isten tudja micsoda. Volt már szelid kéz, erős kéz, mindenféle kéz, csak olyan nem akadt még, a mely ezt a szegény, ezer bajtól megviselt nemzetet ennek a bolondmalmos, egy helyben való keringésnek átkától és veszedelmétől megszabadítani tudta volna. Pedig ilyen kellene. Nem a politika nagyhetére

van nekünk szükségünk, hanem dolgos, munkás, eredményes hét-köznapokra.

A Rádiumról.

A huszadik század ama eleme, a mely hivatva van új szabályt, új törvényt felállítani a természet és vegytan országában és halomra dönteni évszázados szabályt és törvényt, nem a gyonk-pezte a megbeszélés és ismertetés tárgyát a sajtóban. Ha a csepítirágás és bukfenkezés valamelyes újabb, szenzációsabb módját mutatta volna be egy talján vagy anglus a főváros egyik vagy másik orfeumában, bizonyára nagyobb hűhót csináltak volna vele a sajtóban, mint a 20. század legnagyobb csudájáról, a Rádiumról.

Hogy az ugynevezett laikus is, a ki tudniillik nem foglalkozik a természetten és vegytan tudományával, megérthesse, hogy miben rejlik annak az ugynevezett Rádiumnak a csudaereje, el kell mondanom egyet-mást annak magyarázatára. Mi az az elem? A természetadta termények, mint pl. a víz, a levegő, a só stb. nem egyféle, szét nem bontható teszből, hanem 2-3 stb. több ilyen teszből vagyis elem-ből állanak. Így pl. a víz áll élemből és könelemből; a levegő élemből és lénelemből, a konyhasó klórból, nátriumból stb. Magát az elemet, pl. az élemből más nem lehet felbontani, abból más elemet nem lehet csinálni. Ilyen elem az arany, az ezüst, a platina stb. Innen van az, hogy eddig senkinek sem sikerült aranyat előállítani, csinálni, mert az arany maga egy elem, noha évszázadok óta azon törtek a tudósok, vegyészek, alkímisták a fejüket, hogyan lehetne meglevő más elemekből, pl. ezüstből, kénből, rézből aranyat csinálni, a mi soha sem sikerült. A Rádium megezáfolta ezt a theoriát, a mennyiben Heliummá, tehát más elemmé átváltozik. De menjünk tovább!

Tudva van, hogy minden munka vég-

zésére erő kell. A munka fogyasztja az erőt. Eme erő kipótlására bizonyos anyag kell; ez az anyag, természetesen pénzbe kerül. Például: ha én világítani akarom szobámat, kell hozzá petroleumos lámpa, petroleum és kanóc. Mig a lámpa ég, fogyasztja a petroleumot és kanócot. Ha gázzal világítok, kell hozzá kőszén. Ha villamosfényt használok, kell hozzá electro-dinamo gép és egy más gép, a mely az electro-dinamo gépet mozgásba hozza. Azt a másik gépet ismét csak anyag — fa, kőszén — fogyasztásával lehet mozgásba hozni. Testi erőnknek csak táplálkozás, okszerű ápolás révén tarthatjuk fenn.

A Rádium az a csuda elem, a mely világít és melegít, a nélkül, hogy magát fölemésztene a nélkül, hogy valami anyagra volna szüksége; képzeljen magának az ember egy égő faklyát, a mely soha föl nem emésztődik!

És honnan kerül az a Rádium?

Csehországban, Johannisvárosban bányásznak ugynevezett szurokfényét, ebből a szurok fényéből Becquerel párisi vegyész az Urániumot állította elő. Skladovszkát, egy lengyel származású nő, a párisi felsőleányiskola vegy- és természet-tudományának egyik tanárnőjét feleségül vette Curie ugyancsak a természet-tudományok jeles egyetemi professzora.

Curie éveken át kísérletezett az Urániummal és kísérletezéseit közölte Bekkerrel lel és Ramsy-val. — Azonban az Urániumban levő Rádiumot Curie neje — Skladovszka Mária — fedezte föl. És így a huszadik század legnagyobb szenzációját egy nő fedezte fel. Hogy miért oly drága a Rádium? Az onnan van, hogy tíz tonna Urániumból alig lehet nyerni egy gramm Rádiumot, tehát 100 mázából egy kilónak az ezredrészét! Ha tehát sikerülne is gyári üzemmél egy kilogramm Rádiumot előállítani, az több millió forintba kerülne. De még így sem volna elég drága Mert, mint már kifejtettem ez cikk elején, a Rádium óriási energiát — munkát fejt ki, a nélkül, hogy ereje

III. Az ünnepelt tánczosnő.

Ő maga lehet szép, csinos, kedves, szellemes és kitűnő tánczosnő, vagy pedig mindennek az ellenkezője: az édes apja azonban mindenestre előkelő társadalmi állású, vagy legalább tekintélyes vagyonnal rendelkező uricember. A leánynak rendezesen egész udvara van. Egy körtánczért négy öt tánczos versenyez, a kik majd elővadás a szerzetreméltóságtól, különösen ha az apa véletlenül feléjük pillant, vagy esetleg figyelemmel kíséri őket.

Az ünnepelt tánczosnő viselkedése most már attól függ, hogy milyen mértékben okoskodó természet és mennyire csiszoltak az érzései. Ha elfogult és tisztán csak magának tulajdonítja a sikert, akkor sugárzik, ragyog, nevet és diadalmaskodik. Ellenkező esetben — a mi csak bizonyos koron túl és akkor is elég ritkán fordul elő — bensőleg lenézni az egész tolakodó hadat, kifelé azonban mosolyog, nyájaskodik, tánczol és mulat. Mert mégis van abban valami édesen szédítő, hogy körülötte lebzsel a fiatalok színe-java, míg a többi leányt csak mérsékeltlen, szép sorjában tánczoltatják vagy egyáltalán észre sem veszik.

Az ünnepelt tánczosnőben gyakran felébred a gonyolódó kedv és még gyakrabban a szeszélyes elbizakodottság. Az első esetben megszólja a „pihenő” tánczosnőket, a tánczosokat, sőt csipős nyelvecskéje még a foglalkozó fiatalokat sem kiméli: a

második esetben pedig zsarnok módon rendelkezik udvarával, parancsokat osztogat, tánczosokat ad és visszavon, kitüntet és lesujt. Az ünnepelték közül való az omlatag tánczosnő is, ki regényes pózban a tánczosok vállára hanyatlik és úgy hurozoltatja magát.

A tánczosok pedig türnek, szenvednek és muattatnak, mert hátha az ünnepelt hölgy apja méltányolni fogja a buzgalmat és laukadást nem ismerő fáradságot?

IV. Az est hőse.

A frakkja és bajusza kifogástalan, a föllépése önérzetes. Elegáns, hanyag mozdulatokkal vagy daliásan kihuzódva vonul a közepre a fiatalok közé; a rendezőkkel rendelkezik, a tánczosok sorrendjét tetszése szerint módosítja s ítéletet mond elevenek és holtak felett.

Rendezesen előkelő állású vagy vagyonos fiatal ember, ki hangadó a fiatalok között. Néha azonban az ismeretlenség homályából bukkan elő, akárcsak egy meteor s csupán csak imponáló magatartásával küzd fel magát az est hősevé.

A mint belép a terembe a legtöbb leány szeme megakad rajta s a gardedámok is megkülönböztetett nyájassággal tekintgetnek feléje. Némely mama és néni csalhatalan ösztönnel megérzi, hogy az est hőse nem hálás médium s azért a leány figyelmét inkább az apróbb, de kitaróbb bolygócskák, illetve fiatalok felé irányítja.

Az est hőse mindenskelőt kiáll a közepre, a honnan legjobban szemügyre vehet mindenkit s a honnan őt is a legjobban láthatják. A többi tánczos magával sodorhatja a táncz heve, vagy egy szempár biztató tüze, ámde ő áll rendületlenül és hidegvérűen, mint az angol regények legflammatikusabb lordja. Néha-néha nagy kegyesen megreszkíroz egy-egy körtánczot és az is megtörténik, hogy hangulatot teremt valamelyik tánczosnő mellett.

Ejféletán méltóságteljesen elvonul vagy eltűnik, akárcsak egy igazi üstökös, de az sen ritka eset, hogy: marad és feleked. Ugyanis a kedve kivirágzik, udvarol, tánczol, sőt néha duhajkodik is eszeveszett módon, úgy hogy mire a hajnal bekandikál a bálterembe, valamennyi tánczos között az est hőse a legletörtebb.

V. A tánczrobotos.

Ő a bálterem közkatona. Mint a hogy a bátor harcos az első trombitájelre kész a tűzbe rohanni, éppen olyan kötelességtudóan és hősiességgel fogja a tánczhoz, a mint fölhangzik az első keringő.

Ő soha sem pihen, neki nincs kedvelt táncza és nincs kiszemelt hölgye sem, a kívül hosszabb ideig foglalkozni a többi tánczosnő rovására. Soha sem társalog, de ha kényszerítve van rá, igen rövidesen és szüksézávan végez. Hanem tánczol, tánczol a végkimerülésig, sőt még azon is túl. A tánczosnőket jóformán meg sem nézi, csak

anyaga fogyna. Mondok egy példát. Egy kilogramm porosz kőszén képes 7000 liter vizet egy fokkal fölmelegíteni; vagyis, ha a 7000 l. viz 10 százalékos meleg volt, úgy az az egy kiló porosz kőszén elején 11 százalékra emeli. Tehát egy gramm kőszén képes 7 l. vizet egy kalfokkal emelni, azaz a hőfokát egy fokkal emelni. Ámde ugy a gramm, valamint a kiló gramm kőszénnek el kell égnie, hogy a vízének hőtartalmát fokozza. Ellenben egy gramm Rádium képes egy egész tónak a vizét fölmelegíteni, a nélkül, hogy sulyából, energiájából bármit is veszítene. És a melle t, hogy ily óriási hőfokot képes fejleszteni, még a legnagyobb fényt is árasztja. Egy deczigramm Rádium, tehát egy kilónak a tizedrésze, képes egy nagy termet bevilágítani, áthatni a terem falain és a szomszéd szobákat is bevilágítani. És ez a fény ép úgy nem fogy, a hogy nem fogy a hőtartalma.

Mind ezekből látszik, mily nagy változást lesz képes a Rádium a társadalom háztartásában előidézni. A hő és fény és azon két hatalmas erő óriási energiája, amely eddig csak az ugynevezett éghető testekben, fában, kőszénben, petróleumban, villamosságban volt feltalálható, vagy vegyi uton, de minden esetben sok anyag fogyasztásával: a Rádiumban lesz feltalálható oly nagy mennyiségben, oly nagy energiával, hogy kiapadhatlan hő- és fényforrást fog nyújtani az emberiségnek.

A gyógyászatban is rendkívüli változást fog előidézni. A Rádium hősugarival a legmakacsabb rákbetegségeket, belsek fekélyeket lehet lesz gyógyítani sebészeti beavatkozás nélkül.

A gyógyíthatlannak hitt vaktságot, ugymint hályogot, szintén a Rádium min-

arra ügyel, hogy lehetőleg egyet se hagyjon ki a sorból. Ugyanis sorra veszi a hölgyeket a terem jobb vagy balsarkától kezdve és miután valamennyit megforgatta, újra elkezd a kiindulási pontot.

Reggel felé aztán úgy érzi magát, mintha valami kombinált szaladó-, forgó- és birokversenyt robotolt volna végig.

VI. A lábtipró.

Csupa könyök, merő szögletesség az egész fiu. Nincs érzéke a leprimitívebb táncok iránt sem. A lassu csárdásnál annyit lép jobbra- és balra, a mennyi éppen eszébe jut és a mennyi neki jól esik: a frissnél szőlőtáposási hajlamok ébrednek fel benne, az adalgot más lábán andalogja el és a keringőjét indián csata-tánc gyanánt szaguldja végig.

A tyukszemek számára mi az utolsó itélet, a legördülő szikla, a mindent összetörő malomkő. A földön kuszó uszályoknak, lebegő fodroknak az ő lába a Damokles-kardja; könyöke pedig prédára éhes keselyű, mely kíméletlenül csap le a gyanutlan táncosok közé.

A hölgyek legőszintébb elkeseredésére szenvedélyesen szeret táncolni, sőt néha azon tévhitben ringatja magát, hogy felebaráti némes misziót teljesít, ha az összes jelenlevő hölgyeket megforgatja.

A lányok még akkor sem örülnek neki, ha más táncosok egyáltalán nem akad és a legszerényebb igényű táncosnő a végső esetben gondol rá, mint utolsó mentvárara. A lányok lehetőleg óvakodnak rápillantani, hogy felbátorítva érezze magát a felkérésre; de rendszeren kárba veszi minden óvintézkedésük, mert a lábtipró egy eltévedt kőszá pillantást, vagy gyanutlan mosolyt is nyájas biztatás gyanánt fogad. **Gyuszi.**

den testen átható sugarai fogják gyógyítani.

A gyári üzemeket, óriási gyártelepeket, gépházakat stb egészen át fogja alakítani a Rádium. Így halad a tudomány, a művészet óriási lépésekkel előre. Sajnos, hogy az emberiség erkölce nem tart lépést a tudományval.

Kuthi Zsigmond.

SZÍNHÁZ.

Műsor:

Szűtörtök: Menyecske (B bérlet).

Péntek: Aranyvirág (C bérlet).

Szombat: Otthon (A bérlet).

Vasárnap délután: Pesti nők, este: dr. Nebántsvirág kisasszony (bemutató előadás).

Szöke Sári Debreczenben. Hirt adtuk már róla, hogy a király színház bájos énekesnője Szöke Sári Debreczenben egy estén vendégszerepel. Az ifju művésznek csak mintegy átutazóban száll ki Debreczenben s az Aranyvirág operettben játszik. Szöke Sári legutóbb Kassán vendégszerepelt pár estén keresztül s a kassai lapok tudósításai szerint a kassai közönséget annyira meghódította, hogy minden egyes fellépte alkalmával valóságos ünnepletésben volt része. Érthető érdeklődéssel tekint tehát a debreczeni színházlátogató közönség a Rákosi Szidi iskolájából csak nem rég kikerült kiváló ifju művésznek szereplése elé s megvagyunk győződve, hogy Szöke Sári debreczeni fellépte művészetének csak újabb babért szerez.

Otthon. Sudermann hatalmas és hatásos színműve, az Otthon, szombaton kerül színre. Ekkor lép fel hosszú szünetelés után Jaszenszky Csáder Irén, szintársulatunk eme kiváló drámai színésznője, aki Magda szerepét játsza, Csiky László pedig az ezredes szerepében fogja egyik legkiválóbb alakítását nyújtani. A többi szerepek is a legjobb kezekben vannak.

Dr. Nebántsvirág. A zajos reklámok miatt, a melyek a Frizzó-estéket megelőzik, szinte elvész a híre a vasárnapi premier előadásnak, mely pedig az idei szezon bohózat-clou-ja lesz. A főszerepet Sebestyén Géza fogja játszani s játszának még a kazagató jelenetekben gazdag darabban: Hahnel Aranka, Csige Ilonka, Havasi Szidi, Krémerné Lili, Püspöky Rózsi, Sebestyén Géza, Faragó Ödön, Krémer Jenő, Iványi Antal, Krasznay Ernő, Csiky László, Nagy János, Szilágyi Aladár és Virágháty Lajos.

A Frizzó Frogoll esték iránt igen nagy az érdeklődés. A jegyek nagy részét már ma elkapták. A hétfőtől három estére terjedő előadásokon Frizzó, a világhírű átváltozó művész hétfőn lép föl először a debreczeni színpadon. Olyan programot állított össze erre az estére, hogy tüneményes ügyességét a legteljesebb mértékben brilliroztathatja. Valósággal csodadolgokat művel. Egymaga egy egész operát játszik és ebben természetesen a tenor, a basszus és a soprán szerepét. „A gyors pincér” című bohózatban hét szerepet játszik, az „Eldorádó” című tüneményes játékban pedig huszonnégy szerepet. A gyors pincér bohózat egy vidéki ur (Pacifco) fővárosi kalandjai körül forog. Az „Eldorádó” meséje az, hogy Varieté színház összes művészei sztrájkolnak és nem akarnak játszani. Frizzó

a zavarba jött direktort kíségeti a bajából, a színpadra lép és az egész varieté műsört egész egy dű játsza el. Frizzó minden este új műsorral lepi meg a közönséget.

Tarkaságok.

Emberek kéz nélkül.

A szintársulat egyik tagja krónis pénz-zavarban szenved s így érthető, hogy előszeretettel foglalkozik mindig mostoha és vigasztalan közgazdasági viszonyait tanulmányozásával, különösen a hitelviszonyok érdeklik melegebben. E téren elhibázott finánc politikát lát a nagy pénztömegek felhalmozásában s igen meggöszöden tudja kimutatni, hogy a holt tőke átka milyen nagy sulylyal nehezedik közsügyes országokra. Ilyen szép elvek daczára is, a mint mondánk, borzalmasan el van adósodva s csak természetes, hogy eme nagyon szomorú állapotához képest állandóan váltókban utazik. A váltójához mindig harmadikat keres, a kinek türehető távolmaradása azonban folyton megzavarja a cirkulusait. Tegnap is ilyen cirkulus zavarodás gyötörte, a mi annyira megviselte, hogy lázbeteg lett és látomásai voltak.

— Gyerek — rebegte fájdalmasan, — itt csak természeti áberrációról lehet szó. Tudja az Isten, hogy-hogy nem, az emberek manapság kéz nélkül jönnek a világra, abszolúte, parabszolúte nem lehet kezest kapni!

Az áldozatkész zsiréns.

Az alábbi eset is a váltóláz jegyében látta meg a napvilágot:

Szana Tamás debreczeni zsurnaliszta korában zsiránt keresett egy kisösszegű váltójához. Az öreg Szathmáry Árpádhoz, a színészhez fordult tanácsért tudakolva tőle, hogy kit ajánl alkalmas jótállónak. Szatyi bácsi erre áldozatkész kijelentést tett:

Soh' se keresgélj, barátom, aláírom én azt a váltót!

Szolt és a ravasz folyóiratnak mind a négy sarkára odapingálta a nevét, hogy sulyosabbak legyenek az aláírások. A bankban másnap a következő frappans halálos ítélet hangzott el a váltó felett:

— Sajnáljuk. Az akceptet „alaki” okokból nem akceptáljuk.

Persze, ha az aláírás rossz, ez mindig alaki hiba.

Kaszárnya-virágok.

I.

Kapitány Krbics: Ez mekvan óriási disznóság! Hallatlan! Szakrament! Donner-vetter Kossuthund! Saujud!

Főhadnagy Vrbics: Miért ez a boszorkodás, mein lieber Hauptmann!

Krbics: Mi, talán nem olvasta seine excellenz Pitreich rendeletét?

Vrbics: Dehogyan nem!

Krbics: Mit szól hozzá? Verflucht noch einmal!... Hát mi lesz velünk? Tudunk majd beszélni a legénységgel? Istennek a nyilát!

Vrbics: Kapitány ur, majd te így fogsz beszélni az infanteriszt Kovácsal: „Kedves fiam, mért nem pucoltad ki a fegyveredet?”

Házen te olyan derék magyar legény vagy!
— Krbics: Szakrament! Donner.... Ein Strick auf die Hals!

Vrbics: Vagy az infanteriszt Kohnnak: „Kedves kis Kohn, kegyed megint nem jött a kaszárnnyába este kilenckor. Bármennyire tisztelen az ön nemesi őseit, mégis kénytelen vagyok — verzeihen mir Sie — egy napra lecsuktatni.

Krbics: Morgen kommt der Kaiser! (Észreveszi magát) Seine Majestät...

Vrbics: Ugy-e, meglehet oldani a kérdést, lieber Hauptmann?

Krbics: „Hogy mer maga velem így beszélni. Hapták! Sie unverschämter... Majd szólok az ezredes urnak.

Vrbics (kékre váltan áll, feszesen szalutál, majd sarkon fordul, magában): Szakrament! Krucifix! Saujud! Istennyila!

II.

Főhadnagy Vrbics (Hadnagy Szrbicshez): Mit szól sz hozzá? A legujabb rendelet. Das ist ein Komödie...

Hadnagy Szrbics: Ja, ja! Mi lesz ezután? Én már próbáltam új szótárt csinálni. Nehezen megy; nagyon megizzadtam bele.

Vrbics: No, mit állítottál össze magadnak?

Szrbics: Először is a Kommandó helyébe a Bitten szó jön. Also: „Infanteriszt Kis, sind Sie so freundlich“ rechts um „machen“.

Vrbics: Kolozsál! Piramidál!

Szrbics: Azután: Káromkodás helyett dicséző szavakat használunk. Így: „Reservist Schwarz, fordítsa felém a szelleműs arculatát.“ — Ezt a fordulatot kissé több kelemmel csinálja, bár amugy is temperamentumos volt, Und so weiter.

Vrbics: Ezt meg kell mondani az ezredesnek.

Szrbics: Igazán kedves vagy, főhadnagy ur!

Vrbics: Mit, velem így mersz beszélni? Bia ich ein Kis, bin ich ein Schwarz? Ezt magamnak kikérni teszem. So wass! Kehrt Euch! Mars!

III.

Kápiár Rottemayer: Azt a kutya uristenit neked, te nyavalás paraszt, te Kossuth kutya, te buta. (Pofon vágja.)

Kapitány Krbics (meglátja): Káplár, ide! Mit mondott maga?

A káplár: Oktattam a regruta Tótót.

Krbics: Maga van egy kitűnő katona. A jövő hónapban fűrer lesz.

IV.

Az egyik baka: Hát, koma, ugy olvas-tam az ujságban, hogy eztán nem lesz szabad káromkodni a tiszt uraknak.

A másik: Ugyan, ugyan!

Az egyik baka: Oszt a Kohnt se szabad már bántani, merhogyzsidó.

A másik: Aunye, aunye!

Mindketten: Hej, mégis csak kutya élte van a bakának. Még csak kedvére ki se káromkodhatja magát!

V.

Ezredes (a gyakorlótéren): Hauptmann Krbics, micsoda ostobaságot csinál ön. Szégyelje magát! Aber so ein Dummheit!

Rolly.

NAPI HIREK.

— **Teljes tanácsülés** volt ma délelőtt a városházán Kovács József polgármester elnöklése alatt, a melyben a ma délutáni közgyűlés tárgysorozatát készítették elő.

— **Kossuth Ferenc és a buzavirág.** Illetékes forrásból közli a Pol. Ért. a következő kommunikét: A legilletékesebb helyről föl vagyunkhatalmazva annak a kijelentésére, hogy a Hohenzollern-dinasztiával kapcsolatban hiresztelt és állítólag tervezett buzavirágos tüntetés semmiféle vonatkozásban sincs Kossuth Ferenczcel, a függetlenségi és 48-as párt elnökével, a mint hogy ezt a hiresztelést a jelzett párt körében sem tartják egyébnek, mint nem sikerült izetlen tréfának.

— **Nagy vadászat** volt tegnap Forrai Ernő nádudvari birtokos birtokán, a melyen Debreczenből is nagyon sokan vettek részt. A pompásan sikerült vadászat nagyon sokáig emlékezetes marad az azon részt vett Nimródok előtt. A vendégszerető házigazda vendégeit a vonat-állomásnál várta s reggelit szerviroztatott a szalonkocsikban s ugyancsak vadászat után az uzsonnát is a szalonkocsikban terítették. Este pedig a debreczeni kaszinóban vadászvacsorát adott. A vadászatot résztvevő Domahidy Elemér főispán, Ybl Miklós budai várkapitány, Krasznay Ferencz országos képviselő s Debreczenből Vianay Géza, Tolnay Kornél, Szunyogh Sándor, Miskolezy Lajos, Berger Jenő, Rásó János stb. A vadászaton 124 nyul került terítékre. A pompás vadászvacsora menüje a Hauer Bertalan kitűnő konyháját dicsérette.

— **Katonai felülvizsgálat** lesz holnap reggel 9 órakor a Pavillon laktanya sorozó helyén Domahidy Elemér főispán elnöklése alatt. A felülvizsgálaton több hajdumegyei katonaköteles lesz előállítva.

— **Népkönyvtár Tetétlenen.** Tetétlen hajdumegyei község azzal a kérelemmel fordult a miniszterhez, hogy mint más községekben is, a melyek ezt kéri, állítson fel ingyen népkönyvtárat. A miniszter a tetétleni község kérelmének eleget tett s meghizta a Franklin-Társulatot, hogy a népkönyvtárt állítsa össze. De még tovább ment adakozó jókedvében a miniszter s 20 koronát is küldött a községnek könyvtárszerényekre. Ez már igazán dicséretes dolog. Hadd legyen hát megdicsérve, hiszen a miniszterek oly ritkán tesznek olyan dolgot, a mi érdemes a dicséretre.

— **Kedvezményes tüzelőfa a zsidó hitközség tagjainak.** Reichman Armin, a zsidó hitközség nevében azzal a kérelemmel fordult a városhoz, hogy a hitközség részére adjon kedvezményes tüzelőfát, a melyet a hitközség jutányos áron nyújt szegényebb tagjai rendelkezésére. Ennek a kérelemnek a tanács mai tanácsülésében eleget tett.

— **Véres lakodalom.** Erlich Andor cserepesi tanyáján Remenyik Sándor házában lakodalom volt. Folyt a bor s ugyancsak hangozott a vigasság. A lakodalmass vendégség azonban az emelkedett

hangulat hatása alatt, szintén fel-emelkedett — az asztaltól: botokat ragadott s összeverekedett. Varga Antal, Sárosi Mihály, Madarász György és Derzsényi Mátyás véresen kerültek ki a lakodalomból, melynek nemcsak a hajnali órák, hanem a csendőrség vetett véget.

— **A Csokonai-kör felolvasó ülése.** A debreczeni Csokonai-kör legközelebbi igen érdekes felolvasó ülése szombaton, holnapután délután 5 órakor lesz a Kereskedő Társulat dísztermében. A felolvasó estély műsora a következő lesz: 1. Részlet a „Delila“ című, a Nemzeti színházról elfogadott drámából. Irta Krampera Barabás János, a Csokonai-kör tagja; felolvassa Klenovits György, a városi színtársulat tagja 2. Költemények a Csokonai-kör támogatásával megjelenő „Új bokréta“ című kötetből. Felolvassa Baja Mihály, az „Új bokréta“ egyik szerzője. 3. Humoros felolvasás. Előadja Faragó Ödön, a városi színtársulat tagja. Beléptijegy sz-mélyenként 1 korona, diákjegy 20 fillér. A kör tagjai, valamint hozzátartozói belépti-díjat nem fizetnek. Beléptijegy váltható vagy tagul jelentkezni Tóth Béla köri pénztáros gyógyszer-tárában vagy este a pénztárnál.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Szuszky Károly vallás- és közoktatásügyi miniszteri számvevőszéki gyakornokot a debreczeni pénzügyigazgatóságához számtisztá nevezte ki.

— **Álmássy Lola esete.** Több lap-társunk ma arról adott hírt, hogy Álmássy Lola, az aradi színház tagja öngyilkos szándékkal megmérgezte magát. Ezzel szemben arról értesülünk, hogy a kisasszony rosszullétét csakis egy csillapító gyógyszernek mértéken túl való használata okozta. Maga Álmássy Lola a következő sorok közzétételére kért fel bennünket:

Egyik aradi ujság nyomán több lap mai száma egy lehetetlen hírt közöl csekélységemről — a melylyel szemben sietek kijelenteni, hogy nekem absolute semmi kedvem nincs még meghalni. Fejgőresem ellen tévedésből többet vettem be a rendelt morfium cseppekből és így mélyem elaludtam. Ennyi az egész és a való. Anyagi viszonyaim mindenkor rendezettek voltak, azok ma is.

Kiváló tisztelettel
Álmássy Lola.

— **Debreczeni rendőrök kardja.** Nagy volt eddig a panasz, hogy a debreczeni rendőröknek olyan rossz vasanyagból volt a kardjuk, hogy egy botütésre is eltörtött. Most Végh Gyula főkapitány azt javasolja a tanácsnak, hogy jó acél kardokkal lássák el a rendőröket. Nagyon valószínű, hogy ennek a kérelemnek a hatóság eleget is fog tenni.

— **Egészségügyi-egyesület.** Debreczenben egy nagyon életre való egyesület alakulása van tervbe véve s ebben a tárgyban tegnap este értekezletet is tartottak. Célja ennek az egyesületnek Debreczen közegészsége és köztisztasága ügyében buzgólni, a szegényebb nép részére az állandóan működő ingyen rendelő osztály felállítását, a járványok elleni védekezés, az ingyen gyógyszerek kiszolgálása, a közön-

sénekv kiváló orvostanárak és orvosok, pedagógusok s mások közbenjöttével szemléltető előadások tartása, a gyermekek nevelése, gondozása, a család egészségügyi életének megvilágítása stb. A közegészségügyi egyesületnek tagja lehet csekély évi díjért, pár koronáért mindenki. Lesz számos alosztálya s ezek egyikebe sorozzák az alkoholelleses páholyt is. A megindított mozgalom minden irányban megérdemli az érdeklődést. Elvégre is a közegészségügyi viszonyok javítása a társadalom első és önmaga iránti legfőbb kötelessége.

— **Elszámolás** a debreczen iraelita nőegyesület által folyó évi január hó 16-án rendezett házi bál jövedelméről. Bevétel: Belépti jegyekért 1167 korona. Felüfizetésekből 719 korona. Krisant-mum- és cipacs-szalom tiszta jövedelme 540 korona 56 fillér. Elnöki szalon tiszta jövedelme 208 korona 42 fillér. Leány szalonok tiszta jövedelme 226 korona 50 fillér. Buffet tiszta jövedelme 80 korona 30 fillér. Bevétel összesen 2936 korona 78 fillér. Kiadás: Terem- és pótdíjai 374 korona 90 fillér. Szalonok felállítására és díszítése 308 korona 78 fillér. Szinpad, eleven plakát, quartett felszerelési költsége, zongora és tiszteltidíjak 316 korona 26 fillér. Rendőri illeték, rendezői jelvények és kiegészítő személyzet 79 korona 18 fillér. Zene 80 korona. Nyomatványok és postadíjak 115 korona 08 fillér. Virágok 16 korona. Buffetre 16 korona. Kiadás összesen 1326 korona 10 fillér. Tiszta jövedelem 1610 korona 68 fillér, azaz Ezerhatszázötvenkorona 68 fillér.

— **Talált tárgyak.** A Simonffy-utcán egy ezüst láncz több csüngővel együtt találtatott, ugyszintén folyó hó 21-én este a főutcán egy bádogg paróleum és egy osomag tarhonya találtatott. Mután e tárgyak tulajdonosai mindez ideig nem jelentkeztek, felhívatik a közönség annak tudomásul vételére, hogy azok a rendőrkapitányság bünyügyi osztály vezetőjénél őriztetik, hol kellő igazolás után jogos tulajdonosa által átvehetők.

— **Az ebtlajdonosok figyelmébe.** Az ebtlajdonosok 4. §-a alapján felhívatoak az ebtlajdonosok, hogy a biratokukban levő ebeket, jelen hirdetmény közönlésétől számított 8 nap alatt a városi adóügyi osztállyal jelentsék be s ugyanott ebükre az 1904. évre szóló védjegyet váltssák ki. A ki kutyáját adó alá bannondai és részére védjegyet váltani elmulasztja, az ebtlajdonosi szabályrendelet 29. §-a) pontja értelmében kihágást követ el s a mennyiben mulasztásuk a törvény értelmében súlyosabb beszámítás alá nem esik, 4 koronától 100 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendők, mely büntetés nem fizetés esetén a 1879 évi XL. t.-cz. 22. §-a szerint elzárásra változtatandó át. Adóügyi osztály.

— **Kilencz évig nem beszélt.** Nagyidán igen különös, nagyakaratu ember halt meg a napokban. Dringer Györgynek hívták, egyszerű parasztagazda volt, a ki ez előtt kilencz évvel feleségül vett egy csinos fiatal parasztleányt s boldogan élt vele néhány hónapig, a mikor egyszerre rajta kapta a feleségét, hogy megcsalja egy szolgálénnyel. A férj első dühében baltát ragadott, de azután meggondolta magát s egyetlen szó nélkül kiment a szobából. Attól a naptól kezdve senki sem hallotta szavát. Nem szólalt meg, soha, semmi körülmény között. Az asszony jó utra tért, hűséges felesége lett a gazdájának, de hiába volt minden, Dringer György nem szólalt meg.

A napokban ágnak esett a férfi s mikor halálát látták közeledni, papért küldöttek. A lelkész előtt megszólalt:

— Az asszonytól szeretnék elbocsuzni.

Zokogva jött be a felesége:

— Édes jó uram, hát megszólaltál? Visszaadta az Ur Isten a hangodat!

— Megbocsátok neked, de nem voltam én néma, csak beszélnem nem volt szabad, — szolt a férfi s néhány percz múlva kiszenvedett.

— **Letzter József fényképészeti festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44., dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatokban.**

TÁVIRATOK.

A képviselőházi ülése.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

(Érkezik d. u. 1/2 órakor.)

Bpest, január 28.

Nagyon zajos ülése volt ma a Háznak. **Tisza István szolt az obstruálókhoz s megfenyegette a Házat, hogy az obstrukció megtörésére erősebb eszközökhöz fog nyulni.**

Kijelentései az ellenzéki pártokon nagy nyugtalanságot keltek. Általában izzó volt a hangulat.

Az ülésről tudósítók távirati jelentése a következő:

Pichler Győző emléke.

Perczel Dezső házelnök megemlékezik Pichler Győző hirtelen történt elhunytáról.

A Ház részvételt vette tudomásul a népszerű képviselő halálát. A temetésen küldöttségileg vesz részt s emléket jegyzőkönyvileg örökíti meg.

A napirend.

Ezután az ujonczmegajánló javaslat kerül napirendre.

Elsőnek **Szluha István** szólal fel.

Kívánja a magyar hadsereg mielőbb való felállítását, melyhez a nemzetnek törvényben gyökerező joga van, szerinte. A napirenden levő javaslatot, mely a magyar hadsereg felállítását lehetlenné teszi, nem fogadja el.

Tisza fenyeget.

Általános nagy figyelem közt emelkedtek ezután szólásra:

Tisza István miniszterelnök kijelenti, hogy a kormány meggyőződött arról, miszerint az **obstrukciónak segédcapatok siettek segítségére. Ezt tovább tétlenül nem nézheti. Teljesíteni kell s ő teljesíteni is fogja eivállalt kötelezettségeit.**

A ki a Ház legutóbbi három hónapi működésére vissza tekint, az, ha a pártszenvedély el nem vaktija, kénytelen belátni, hogy az

országot katasztrófa elé sodorta az obstrukció. Ilyen körülmények között vállalkozott ő kormányalakításra.

Kecskeméthy Ferencz: Ön más körülmények között is vállalkozott volna a miniszterelnökségre. Tudjuk! (Nagy zaj.)

Tisza István folytatva beszédét, kijelenti, hogy a kormány megalakításakor a legmesszebbmenő akcióra kapott megbizatást, a kormány azonban nem sietett az erősebb eszközök alkalmazásával. De most annak szükségességét bizonyítva látja s kénytelen az ultima rációhoz folyamodni. (Általános óriási zaj. Jobbról helyeslés.)

Felkiáltások a baloldaltól a jobboldal felé:

— Nem szükséges lármáznii. Önök közül nem mindenki lehet főispán.

Tisza István: A nemzet már megélegette a harcot s a békés munka után vágyakozik. Ezen az uton boldogulni nem lehet, le kell tehát vonni a konzekvenziákat.

Közbekiallítások: Persze!

Az elnök fenyegetése.

Elnök: Kérem legyenek csendben. En idáig igyekeztem betartani a házszabályokat.

Rákossy Viktor: Helyes. Az elnök felmondja a házszabályzatokat egy hétre.

Elnök: Figyelmeztetem közbeszólót, hogy itt **Rákossy Viktor** és nem Sipulusz a humorista kapott mandátumot.

A miniszterelnök kérelme.

Tisza István miniszterelnök ezután folytatja beszédét. Előadja, hogy a delegációk szerdán összeülnek s a tanácskozások két-három hétig fognak tartani. Marad tehát még 5 napja addig a képviselőháznak. **Kéri az ellenzéket, hogy ez alatt az 5 nap alatt szavazzák meg az ujonczmegajánlási javaslatot.** Küzdhetnek ezután is a kormány ellen, most csak kárára vannak az obstrukcióval a nemzetnek és a társadalomnak, tegyék lehetővé, hogy a kiszolgált katonákat hazabocsájtassák és hogy a póttartalékosok visszatérhessenek családjaik körébe. A további harcot megküzdehetik a delegációk tárgyalásai után is. (Nagy helyeslés.)

Eötvös Károly beszéde.

Ezután **Eötvös Károly** beszél, előre is kijelentve, hogy az ujonczmegajánlási javaslatot nem fogadja el. Ha volna csak egy hajszálnyi remény is arra, hogy a kormány akar és tud is valamit teljesíteni a programjából, akkor nem volna ilyen ádáz küzdelem a Házban. Az obstrukció taktikáját nem helyesli ugyan, de nem lehet kívánni, hogy a kik élet-halál küzdelemre szánták el magukat, azok most jó arcot mutassanak a Tisza-kabinethez. A miniszterelnök ígéreteiben nem bizik, mert nem is fogja azokat teljesíteni.

VEGYES HIREK.

* **A szegedi hármastörvény.** Sokat irtak már a lapok arról, hogy az Orgonateve 3—b. szám alatt lakó Vastagh Ferenc ügyvédi irnokot egyszerre három egészséges fiúcskával ajándékozta meg a felesége. Mint bennünket értesítettek, a három apróságot tegnap délután keresztelte meg Jászay Géza esperes-plébános.

* **Ismét a rövid zárlat.** Torinóból jelentik: Hogy mi okozta az egyetemi könyvtárban történt tüzet, még nem állapították meg hivatalosan; úgy látszik azonban, hogy a villamos vezetékek rövid zárlata okozta a nagy veszedelmet. A városban igen nagy az izgatottság. Híre jár, hogy az elpusztult kéziratok közt van néhány igen értékes kézirat a Szavoya-ház régi könyvtárából. Ot család, egyetemi alkalmazottak családjai, a tűz következtében mindenüket elvesztették. A könyvtár vezetője jelentékeny veszteséget szenvedett értékpapirokban és készpénzben. A tűz rendkívül nagy kárt tett. A könyvtárban 350,000 nyomtatott könyv volt, melyek közül vagy 100,000 mintegy félmillió lira értékben a lángok martaléka lett. Számos igen fontos kézirat is elpusztult, köztük keleti, arab, török és számos latin kéziratgyűjtemény. A XV. századból való igen ritka gyűjteményeket megmentették. Remélik, hogy néhány nagyértékű igen régi könyvet is megtalálnak. Az egyetemet bezárták, mert néhány terem beomlásnak fenyeget.

A bécsi Ronacher-mulatóban tegnap este előadás alatt a villamos vezetékek rövid zárlat következtében meggyújtotta a szinpad szerkezetét. Hatalmas füst töltött a nézőtérre és már-már pánik tört ki, de a tüzoltók hamarosan elejét vették a veszedelemnek.

IRODALOM.

Románcz.

Egy felvégi házban
Sirva szól a nóta,
Zokog a hegedű
Tegnap este óta.
Gaed' uram bor mellett
Könyves szemmel várja:
Vissza száll-e hozzá
Liljom arczu párja.

Hangzik a hegedű
Vigan szól a nóta,
Egy alvégi házban
Tegnap este óta.
S az a ezéda asszony
A bolondját járja,
Az ihari bojtár
Ölelő karjába.

Sűrű éj borult a
Felvégi portára,
Halál madár szállott
Rózsás ablakára...
Muzsikaszó helyett
Bus harangszó csendül
S az a ezéda asszony
Az alvégi házban
Még csak meg se rendül.

Ifj. Márkus János.

A „Történelmi könyvtár“ legutolsó (92.) füzetében Király Pál írja le „Dácia történetét“-t. A számos képpel díszített füzet a legérdekesebb olvasmányok egyike. Ott kezd a mai Erdély viszonyosságait, a hol ez a terület számot tevő

tényezőként illeszkedik be a világhistóriába: Dacia meghódításánál, a rómaiak által. — Mert a mai Erdély voltaképpen csak akkor kezd szereplni, a midőn a császársággá alakult római köztársaság, nem annyira hódítás vágyból, mint inkább a birodalmi határok biztonsága érdekében, Dáciára is rátette a kezét s leverte a hazias dakokat. A Deczebel király tragédiája új korszak kezdete volt Dácia történetében; a római kultúra meghonosodott a mai Erdély zordon bércei közt és Király Pál érdekes adatokkal bizonyítja, mennyire el is terjedt és meggyökeresedett ez a nyugoti műveltség Dáciában. A sok római lelet, a nagy városok romjai, a rómaiaktól művelt aranybányák, a katonai telepek és utak maradványai stb., mind azt bizonyítják, hogy valamikor, másképpen, sőt több esztendővel ezelőtt, élénk társadalmi életet, virágzó kereskedelmet és ipart teremtettek a rómaiak Dáciában. Ezt az életet írja le és magyarázza igen sok képpel a tudós szerző — oly színesen és annyi érdekes vonással, hogy nem is történelemnek hanem szórakoztatónak, kellemes olvasmánynak véljük. A „Történelmi könyvtár“-t a Franklin-Társulat adja ki, egyegy szám ára 80 fillér.

Szarvasmarha kiállítás.

— január 28.

A „Kisvárdai vidéki gazdakör“ városi czéllal összekötött, magyar szarvasmarha kiállítását folyó évi márczius hó 13. és 14-én rendezi Kisvárdán a vasút melletti nagy gazdasági majornban, mellette a kiállítandó tenyésztőállatok 1904. év febr. hó 10-ig alulirott kiállítási elnökhöz okvetlenül bejelentendők s egyidejűleg darabonkénti 2 korona korlátdíj és 60 fillér tüzbiztosítási díj szintén beküldendő.

A kiállítási vásár márczius hó 13-án reggel 9 órakor kezdődik s 14-én délután 1 óráig tart. Az első nap megvásárolt apaállatok ugyanazon nap délután 4 óra után elhajthatók, a többi meg nem vett vagy csak másnap vásárolt állatok azonban csak 14-én délután 1 órakor a kiállítás zárta után adhatnak ki.

A községek részére, általában a köztenyésztésre szükséges apaállatok a kiállításon megjelenő m. kir. állattenyésztési ker. felügyelőségek közreműködése és támogatásával állami kedvezmény mellett, több félévi részletfizetés el a legelőnyösebben minden költség és közvevő nélkül itt szerezhetők be. — Továbbá az állami kedvezményvel vásárolt apaállatok egy évre díjmentesen biztosítatnak az állatbiztosító társaságnál a nagyméltóságú földmivelésügyi m. kir. miniszter ur által.

Márczius hó 14-én a kiállítás második napján délelőtt 10 órakor Szabolcs-megye kisvárdai és tiszai járásában lakó kispapok által bemutatott 1., 2., 3. éves magyar fajta üszök és tehének kiállítása és díjazása lesz megtartva, melyre a bejelentések akár alulirothoz, előzetesen írásban, akár a kiállítás napján a bírálattal megkezdése előtt félórával, a kiállítási irodában tekinthetők meg.

Kiállításunkat mint érdekes látványt is a tisztelt gazdaközönség s különösen a

községek szives figyelmébe ajánljuk s arra az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Komoró (u. p. Fényes-Litke) 1904. január hó 25-én.

A bizottság nevében:

Scalánczy Bertalan,
gazdaköri alelnök, a kiállítás
elnöke.

A csárdás egykor és most.

Csevegés.

január 28.

A magyar tánczoknak udvari és népies tánczra való felosztása magának a tánczoknak a jellegéből folyik. Amahhoz a palotás és a lassu magyar, ehhez a sokszor enekkel kísért táncz-nóta s az ugrós-nóta tartoznak. A csárdás a régi időkben csaknem egyedül fennmaradt magyar táncz, a népies tánczok csoportjából fejtett ki, az egykor ugrós-nótából. Beosztásában voltaképpen különbség sem volt a tánczisták és az udvari tánczok között, ide érve a francia háború alatt lábrakapott toborzás idejében keletkezett versenybunkos-tánczot is, csak a végén toldották meg néhány sebes tempóval. Az ugynevezett friss azonban csak a múlt század elején jött divatba, Csermák Antal, a híres hegedűvirtóuz és zeneszerző hozta be Feiska eínevezés alatt, mely a lassu után következett. Később mindjobban kiterjedt a frissnek is kerete és bizonyos elmaradhatatlan záró-, befejező-táncza lett a lassusnak.

E népies tánczok sokáig ki voltak zárva a paloták termeiből. Tánczolta a nép, a köépcsztyál, de az „előkelő“ világ kicsinyléssel fordult el tőlük. Csak a mikor Wenckheim Bela báró, maga is kitűnő csárdástánczos, behozta házába a 40-es években, kezdett tért hódítani az „uri“ házakban s az idők lassu lefolyásával még udvarképessé is lett.

Már a köztudatba is átment a felfogás, hogy a csárdást nem lehet megtanulni, az a magyarnak a vérében van, épen ezért nem is tudja járni az idegen. És valóban úgy is van. A régieket tánczmester nem tanította a csárdásra és mégis — tudták. Egy olyan tánczot, melynek paragrafusokba foglalható szabályai nincsenek, leírni sem lehet, hogy hogyan kell azt tánczolni; megszólal a muzsika és egy benső erő tánczra kész. Hatalára önkéntelenül is sebesebben lökötet ereinkben a vér: mozgásba, rezgésbe jönnek labaink, törzsünk; danoljuk, füttyöljük, dudoljuk a melodiát, ha pedig reá szánjuk magunkat, olyan lelkesedéssel és örömmel járjuk, mint egy tánczot sem. Kezdjük a lassu, szinte tipegővel: két lépés előre, ugyanannyi hátra, fordulás jobbra, balra, — az egyes hangok hatalára dolgozik bennünk minden ideg; majd átmegegyünk gyorsabb tempóba, sebesebben rakjuk lábainkat; utoljára marad a friss-e, a mit aztán már igazán utánozhatatlan magyaros bévvel, tüzzel ropja a tánczos. Három vonóhuzás, már befejezve a táncz s a csigány leteszi hangszerét. Önkéntelenül is felhangzik a „hogy volt!“ mire újból kezdődik a „munka“. És így megy az négyezer-öttször-tízszer egymásután, sokszor addig, míg a primásnak ki nem esik a kezéből a hegedű.

Ebben tehát nincs baj; az „ujrász“-sal nem takarékoskodik a fiatalság még az elite bálakon sem. De a tánczot nagyon

kivetkőztette eredetiségéből, a maga nemes egyszerűségéből és szépségéből. Ha az ember megfigyeli a csárdás-tánczókat, akár a mi vidékünkön, akár Budapesten, igazán elvélve lát egy-egy párt, mely szépen táncolja. A lassu valóságos káposztataposás, — esetleg — mozdulatokkal, szögletesen járva, inkább huzva-vonva az egyik lábat a másik után, mint kecsesen lejtve, a gyors ugrándozás, ránczizálás, kapálódzás, üvöltő kiáltásokkal élektelenítve és megfosztva minden finomságtól. — A nők között általában véve több a jó csárdás-táncoló, mint a férfiak között. Ujabb időben azonban ők is nagyon kegyelmesen bánnak el vele, tipognak egy helyben, inkább állnak, mint táncolnak. A gyors-ra egy-ek még galoppot is járnak. Szóval a mai csárdásból alig ismerhetni rá az igazi magyar csárdásra. A kiben külsőben hajlam, érzék, rátermettség nincs hozzá, sohasem is fogja szépen és jól táncolni. Arra is születni kell, mint a magyar a zenére. A vérben kell lennie, a mint egy idegentől valóban kin egy magyar nótát meghallgatni, ha mindjárt még oly technikával is játsza. Igazán kár, hogy ennyire elfajult. A báltermek parkettjeire nem való, ott rontották el, alakították át „elfogadható“-vá. Inkább hagyják volna meg a népnél eredeti nemzeti táncnak. Bizonyos az is, hogy ma csak kívül a falun láthatni a csárdást eredeti tisztaságában. Ott sem minden vidéken. De egy némely helyen igazi öröme van az embernek láttára.

REGÉNYOSARNOK.

Tiltott szerelem.

Olasz regény.

(6.)

Ekkor Francziska kalandos lovagiasra vagyott; orozimpái már most is kitágultak a szél közeledtére.

— Hopp, hopp, hopp! Hurrá! S mindketten neki erőztették a kantárszarat és a két fiatal, bátor állat mintha maga is érezte volna a tavasz gyönyörteli lehetetét. Hopp! A lovasné tűzbe jött; a friss, szinte hideg szél arcába kergette a pirt, felesucorította ajkait, úgy, hogy a rózsás foghús tisztán kipiroslott. Egyike volt ez azoknak a boldog pillanatoknak, miket egészséges emberek akkor éreznek, ha valami testi mozgás közben kelemesen érzik magukat. És minthogy az örömben benne van a természetes szivjóság vonása s az öröm bizalmat kért, érezte, hogy ez a kelemes érzés összeköti őt Gusztávvval, a ki mellette lovagolt s hogy vonzódik hozzá. Hopp! hopp!... Nem néztek egymásra, de érezték azt a varázst, mely e lopott pillantásokban rejlik. Az ut kanyarodott; a kis hidon át hangosan dübörögtek át lovaik patái; a háttérben megjelent a sötét erdő, mely egyforma hullámos körvonalat mutatott, mint messziről egy birka-nyáj.

— Ah, a piniák, kiáltott fel Gusztáv s ostorával mutatva az irányt. A szél már fejük hordta az erdő illatát. A fiatal lovag társnője felé fordult s figyelmeztette:

— Mély lélegzetet vegyen, Francziska, ez a levegő oly egészséges!

Ez egyszerű szavakat leirhatatlan kifejezéssel mondotta, mintha egy szenvedélyes lírai költeménynek az elejét szavalta volna. Fiatal életkedve kitört belőle; nem nyomta el; nem is akarta elnyomni.

Hopp! hopp! Előttük volt az erdő, az égbonyuló törzsek közé belopódzott a napapár s elriasztotta a ködöt. Lépésben hagassuk, a lovak hangosan prűsköltek, meg-

rázták fejüket, vagy egymáshoz közeledtek, mintha titkos megbeszélni valójuk volna. Lábuk előtt felrebbentek a madarak. Fejük felett olykor-olykor a lombon hagyott nyíláson feltűnt az ég kékje, az erdő színeitől gyengéd ibolyakéknek tűnve.

Bebarangolták az erdőt. A fatörzsek utvesztőiben a lovak nem haladhattak egymás mellett. Francziska előre lovagolt; a merész fu és kisse elbágyasztotta s kegytűtlen kezével megsimogatta a sárga sorényét. Mögötte Gusztáv — hallgatagon. A bokrok mögül láthatatlan virágok illata csapott feléjük; bódító, mámorító illat, mely vágyat keit. Kértek egy tisztásra, a hol még élénkebben érzi az ember az erdő bűbáját.

— Ah, Gusztáv, látja azt a virágot! — mondá Francziska kezével intve. — Ha tartja az ostort, magam fogom letépni.

S miután átadta az ostort, ügyesen kinajolt a nyeregből, mialatt a sárga vigan kapálódzott.

Kis, piros virág volt, átható illattal.

— Ugy e bár milyen illatos, Gusztáv, kérdé Francziska s odanyújtotta a virágot. Szentnek is sok lett volna ez a kísértés! Gusztáv reszketve csókolta meg a felé nyuló ujjakat. Az asszony nem szól sem mit, elpirult s megsarkantyuzta a lovát.

— Álljon meg, Francziska, egy percze, — kiáltá az ifju s színtén neki eresztette a lovát. Mintha vadászaton lettek volna, oly gyorsan vágattak át a szűk erdőszoroson — hangos lödöbögés a nyomukban a száraz tüleveleken. Az asszony erősen meghorzosolta karját egy fatörzsön.

— Álljon meg az isten szerelméért, hiszen kárt tesz magában!

Belejöttek a sűrűbe, a hol már nem lehetett előre nyomulni.

A nagy, szálas piniák kérérlhetetlenül elzárták az utat.

Köröskörül a zöld világításban fa hátán fa.

— Álljon meg hát!

Habozva s halványan álltak egymással szemben, míg lovaik türelmetlenül prűsköltek.

— Hiszen megütötte a karját, — nem fáj? — kérdé Gusztáv halk, szelid hangon. Odakényszerítette lovát a sárgához s könnyedén és óvatosan mefogta Francziska karját s felgombolta az ujját. De mikor a lovagló-derék olyan szűk! A feketeszövetű ujj s a keztyű között kilátszott a fehér kékeres kar. Gusztáv két ujjával megfogta a kart s a másik kezével próbálta a derék ujját felhuzni. — A ló ezalatt lerázta magáról a nyakán lógó kantárt.

— Nos, lássa itt van! — A karon, közel a könyökhöz vörös folt látszott, kicsiny, de mérges seb a hófehér, bársonyos bőrön. — Gusztáv meg akarta csókolni a kis sebet. De Francziska villámgyorsan — oh, mily isteni volt e pillanatban — csókra nyújtotta ajkait sógorának, mialatt a lovak nyugtalanul mozogódtak.

Aztán visszafelé indultak. Erős, fűszeres illat áradt szét naplementkor a bozótokból s a hanyatló nap utolsó sugarai regényesen világították be a piniák alkotta oszlopársarnokokat. Az estharmatos réteken futvást menekültek a fehér és szürke nyulak s a friss fűben vidám bukfenczeket hánytak.

(Folyt. köv.)

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

— Déli zárlat. —

Január 28.

Készárú : csendes.

Buza áprilisra	7.83—7.84
„ októberre	7.65—7.66
Rozs áprilisra	6.58—6.60
Zab	5.81—5.32
Tengeri májusra	5.43—5.49

SZINLAP.

Ma, osütörtökön, 1904. január 28-án, bérlet 101-ik szám „B“ negyedszer adatik:

Menyecskék.

Három egy felvonásos népszimű dalokkal.

Holnap, pénteken, 1904. január hó 29-én bérlet 102-ik szám „C“

az Országos Színész-Egyesület javára

SZÓKE SÁRI vendégfelléptével:

Aranyvirág.

Operett 3 felvonásban.

Mindentféle bélyegzők és izléses nyomtatványokat készít pontosan és olesón

KRAUSZ JÓZSEF

első debreczeni bélyegző-gyár és könyvnyomda

Hal-piac.

Fridery Gusztáv

czukrásüzletében

Csapó-utca 12. szám

nazonta friss sütemények, cukorkák stb. állanak a közönség rendelkezésére pontos és tiszta kiszolgálás mellett, mindennap friss teagütemény, kilója 1 forint 60 kr.

Megrendelések gyorsan és pontosan eszközölteknak.

Új gépész-kovács műhely.

Tisztelt tudatom a nagyérdemű gazdaközönséggel, hogy a

TELEKI UTCZA 37. SZÁM

alatt műhely nyitottam, melyben mindenféle gazdasági gépek, gazdasági kovácsmunkák, okszerű lovaslás és szivattyukutak javítása felügyeltem alatt eszközölteknak.

Miután a magyar királyi gazdasági tanintézetnél több éven át mint gazdasági gépész-kovács működtem, alábbm volt a szakmámba vago legkiválóbb munkákka megismerkedni s így e terepen a legkényesebb igényeiket is kielégítenem. A tisztelt gazdaközönség kezeses pártfogását kérem

Veress István,

mezőgazdasági gépész és okleveles lovasaló-kovács.

Apró hirdetések.

Díja 10 évig 40 fillér, minden további
évi 4 fillér, vastagabb betűkkel n. omta-
tott évig 4 kr. 8 fillér.

EGY SZOBABUTOR eladó. Homokkert I-ső já-
rás, 67. sz.

SZERKESZTŐSÉGI szolgálat egy fia felvétetik.

Gyönyörű

farsangi ujdonságok:

Csipkeruhák, Selyemgázok,
Rubaselymek, Áttört Gre-
nadin-szövetek, Sima és
mintázott Selyem-Batisz-
tok, Himzett- és Ajour Ba-
tisztok, Belépőkre való posz-
tók és selymek, Legyezők,
sálók, virágok érkeztek:

BOSZNAV J. és TÁRSA

divatáruházban,
Debreczen, Kossuth-utca 5. sz.

Új harisnya-kötőde.

Szedlak és Vámos-ház, Piacz-u. 32. sz.

FISCHBEIN KATALIN
(Schwarz Árminné.)

Elvállalom új harisnyák kötését,
használtak fejelését, pamut, gyapju és
moroiz elizirt anyagokból, javításokat
igen mérsékelt áron.

A n. é. közönség b. figyelmébe
ajánlom ujonnan bevezetett s kitűnő
gégekkel ellátott

✦ **harisnyakötődemet.** ✦
Vidéki megrendelések pontosan esz-
közöltetnek.

Tisztelettel

Fischbein Katalin.

Pénzkölcsönt

szerez papoknak, katonatiszteknek, egy-
éves önkénteseknek, magán- és állam-
tisztviselőknél, nyugdíjasoknak, ugy-
szintén kereskedők és iparosoknak ke-
zes- és kezes nélküli, valamint
ingatlanra minden irányban a legmaga-
sabb összegig, legmértányosabban és
gyorsan, olesó kamatlábbal és a leg-
csekélyebb törlesztéssel 1 évtől 50 évig
terjedhető időre is, kezizálogra azon-
nali folyósítás mellett. (Válaszbélyeg).

Laufer és Sámuel,

Budapest. VI. ker. Váci-körút 23.

Czukrászda átvétel.

Piacz-utca 9. sz. alatt levő Borsy Lajos ur jó hírnévnek
örvendő czukrászdáját átvettem.

Magyarország és a külföld több nagyobb váro a b. szerzett tapasztalataim
által, arra fogok törekedni, hogy a n. é. közönség igényeinek megfelelek s
teljes meg légedésüket kiérdemeljem.

Szíves pártfogásukat kérve, maradok teljes tisztelettel

Budai Károly, czukrász.

Bevezetett, szállítóképes külföldi

Olaj részvénytársulat,

Debreczen és vidéke részére. fizetéseke- vagyonos képviselőket keres, a kik h. tá-
rozott számlára, a kizárólagos elarusi ást állandó készlettel elvállalják. Csak olyan
urak jelentkezzenek s kik iparvállalatoknál bevezetve vannak ajánlatok t. „Pensyl-
vánien” továbbit **MOSSE RUDOLF, Bécs I., Seilersstätte 2.**

Órák, ékszerek és lánczerek a legolcsóbban beszerezhetők
SERLI EDE utód.

Gasparik Antal és Társa

chronometer, műórás, órákésztő, ékszerkereskedő, **M. Á. V.**
szállítója és pelya-órisz üzletében, **DEBRECZEN.**

Különösen ajánljuk a saját gyártmányu

óráinkat

legolcsóbbtól a legdrágáig.

Órajavításokat a legnagyobb pontossággal készítjük **1 évi** jót-
állás mellett, **szabóza** elvégzéséért **csak 1 forint** számítunk,
órárugóért **csak 50 kr.**, és minden e szakmába vágó javítá-
sokat a legjobban és a legolcsóbban mint bárhol.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

== Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. ==

Csődkiárulás.

Közadós Halmágyi Sámuel csődtömegéhez leltározott
és a csődleltár 2-1331. tételei alatt felvett női palotok,
kabátok, muffok, napernyők, esernyők, flanel és selyem-
blouzok és egyéb női divatcikkek

== folyó január hó 31-ig tart, ==
darabonként a Piacz-utca 47. szám alatti üzleti helyi-
ségben kiárussítatnak.

Dr. Szöllős Dezső,

csődtömeggondnok.